

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka, Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **N. L.**, zast. JUDr. Pěvou Skýbovou, advokátkou se sídlem v Brně, Bartošova 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 11. 2008, č. j. OAM-474/LE-PA03-PA03-2008, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 1. 2010, č. j. 56 Az 161/2008 - 23,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokátky JUDr. Pěvy Skýbové **se určuje** částkou 5760 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti výše označenému rozhodnutí žalovaného, jímž mu nebyla udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů (dále též

„zákon o azylu“). Správní rozhodnutí bylo vydáno na základě zjištění, že stěžovatel nenaplnil žádnou ze zákonných podmínek pro udělení mezinárodní ochrany. Stěžovatel v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany odpovídal na dotazy správního orgánu často jen velmi obecně a vágně, přičemž tam, kde byl konkrétní, se v jeho různých výpovědích objevily rozpory. I kdyby se však skutečně odehrály incidenty s hnutím Taliban tak, jak je stěžovatel popsal, pak bylo možné využít ochrany primárně prostřednictvím vnitřního přesídlení a nejezdit do rizikových oblastí, jak stěžovatel činil. Krajský soud východiska žalovaného potvrdil a v jeho rozhodnutí neshledal žádné nezákonnosti.

Stěžovatel v kasační stížnosti uvádí důvody podřaditelné pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“), namítá tedy nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem, dále vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; a konečně namítá také nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

K písm. a) shora citovaného ustanovení s. ř. s. uvádí stěžovatel, že krajský soud měl dostatek podkladů, aby rozhodnul kladně. Stěžovatel byl vystaven násilí ze strany příslušníků hnutí Taliban a bylo mu vyhrožováno zabitím. Stěžovatel byl uvězněn, aniž by se dopustil protistátní činnosti. V zemi se nelze obrátit se žádostí o ochranu na policii. Krajský soud navíc příliš jednostranně a v neprospěch stěžovatele vykládá zákon.

Ve smyslu písm. b) poukazuje stěžovatel na skutečnost, že se správní orgán dostatečně nevypořádal se zjištěním faktických informací o zemi jeho původu, které měly být aktuální. Navíc byly v řízení zjištěny osobní poměry stěžovatele v zemi původu po skutkové stránce, které jsou však v rozporu s rozhodnutím správního orgánu.

Konečně pod písm. d) uvedeného ustanovení lze podřadit námitky, jimiž stěžovatel krajskému soudu vytýká, že ve věci měl řádně rozhodnout, a to z pohledu stěžovatelem vytýkaných vad řízení.

Z těchto důvodů stěžovatel navrhuje, aby rozsudek krajského soudu byl zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření k podané kasační stížnosti poukazuje na její obecnost. Zdůrazňuje, že v průběhu řízení byly stěžovatelovy výpovědi nedůvěryhodné. Také vzhledem k tomu považuje ve spise shromážděné zprávy o zemi původu za dostatečné. V dalším poukazuje na své rozhodnutí a rozsudek krajského soudu.

Nejvyšší správní soud se po shledání přípustnosti kasační stížnosti (§ 104 s. ř. s. *a contrario*) musel zabývat její přijatelností. Institut přijatelnosti je zakotven v ustanovení § 104a s. ř. s. a dále rozveden v judikatorní rovině – viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, případně usnesení ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 - 57, www.nssoud.cz. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. platí, že v případech, kdy *kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.* Vzhledem k tomu, že kasační stížnost stojí na důvodech dosud výslovně Nejvyšším správním soudem neřešených, které přesahují rámec konkrétního případu, byla přijata k věcnému projednání.

Poté, co byla kasační stížnost shledána přijatelnou, mohl se Nejvyšší správní soud zabývat zde uvedenými důvody, přičemž důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a těchto uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Zdejší soud se nejprve musel zabývat námitkami dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Sem lze podřadit stěžovatelovu argumentaci, že krajský soud postupoval nesprávně, neboť především měl „*ve věci řádně rozhodnout a posoudit postup správního orgánu při rozhodování o* (...) *žádosti o udělení mezinárodní ochrany a poskytnutí doplňkové ochrany* (...) *z pohledu* (stěžovatelem) *vytýkaných vad řízení.*“ Takováto formulace, jakkoliv vágní, naznačuje, že soud nevyčerpal celý předmět řízení, neboť se nezabýval v žalobě namítanými vadami řízení před správním orgánem. Ačkoliv stěžovatel nikterak blíže nespecifikuje, jaké namítané žalobní body krajský soud pominul, je třeba při posuzování nepřezkoumatelnosti rozhodnutí krajského soudu pro nedostatek důvodů vyjít z toho, že jde o takovou vadu řízení před krajským soudem, kterou je nutno zkoumat *ex offo* podle § 109 odst. 3 s. ř. s.

Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu (viz např. rozsudek ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, publikovaný pod č. 133/2004 Sb. NSS) nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatcích odůvodnění soudního rozhodnutí. Za takové vady lze považovat případy, kdy soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, anebo případy, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy byly v řízení provedeny. Také v dalších rozsudcích Nejvyšší správní soud vyslovil, že není-li z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení v žalobě a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, nutno pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. zejména tehdy, jde-li o právní argumentaci, na níž je postaven základ žaloby. Soud, který se vypořádává s takovou argumentací, ji nemůže jen pro nesprávnost odmítnout, ale musí také uvést, v čem konkrétně její nesprávnost spočívá (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publ. pod č. 689/2005 Sb. NSS, a také rozsudek ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, www.nssoud.cz).

Takováto vada ovšem nebyla v nyní souzené věci shledána, neboť krajský soud své závěry řádně odůvodnil. Stěžovatel ostatně ani konkrétně neuvádí, na který žalobní bod nedostal v rozsudku odpověď. Jen v obecné rovině poukazuje na nedostatečnost

odůvodnění ohledně námitek týkajících se vad řízení před správním orgánem. V tomto směru stěžovatel vedle obecného poukazu na porušení některých ustanovení správního řádu namítal, že nebyl pro pohovory během řízení zajištěn vhodný tlumočník a že mu byly ze strany správního orgánu kladeny kapciózní otázky. Pokud jde o nekonkretizované námitky týkající se porušením některých ustanovení správního řádu, pak se jimi krajský soud zabýval dostatečně na str. 3 a 4 svého rozsudku. Namítanou předpojatostí pokládaných otázek, které stěžovatel považoval v žalobě za zavádějící, se krajský soud zabýval na str. 7 rozhodnutí, kde především zdůrazňuje, že citaci položených otázek neuvádí stěžovatel v žalobě přesně a dále ji vytrhává z kontextu. Také tímto žalobním bodem se tedy krajský soud zabýval. A konečně odůvodnění napadeného rozsudku obsahuje také odpovědi na stěžovatelovy žalobní body stran nevhodného tlumočníka, a to na str. 5 a 6.

Dále se kasační soud zabýval námitkou nedostatečnosti zpráv o zemi původu stěžovatele. Nejvyšší správní soud se nároky, které je nutno klást na zprávy o zemi původu, zabýval v řadě svých rozhodnutí. V rozsudku ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Azs 20/2003 - 34, www.nssoud.cz, je uvedeno, že zprávy o zemi původu musejí být součástí správního spisu. V daném případě součást spisu tvoří následující zprávy, s nimiž byl stěžovatel řádně seznámen. Předně jde o zprávu Ministerstva zahraničí Spojených států amerických ze dne 6. března 2007 o dodržování lidských práv v Afghánistánu za rok 2006, dále zprávu Ministerstva vnitra Velké Británie ze dne 23. dubna 2007 o Afghánistánu (hovoří o situaci v Kábulu, mezinárodních bezpečnostních silách ISAF, provinčních rekonstrukčních týmech PRT, programu odzbrojení, demobilizace a reintegrace a o rozpouštění ilegálních ozbrojených skupin). Ve spisu je také informace nevládní organizace Human Rights Watch z ledna 2008 o situaci v zemi a dále celkem čtyři informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky o Afghánistánu ze dne 9. května 2008, 28. března 2008, 10. května 2005 a 27. ledna 2006, které se týkají bezpečnostní situace v zemi, možnostech ochrany před Talibanem, návratem žadatelů o azyl a dalších informacích o zemi původu.

Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, publ. pod č. 1825/2009 Sb. NSS, vyplývá, že informace o zemi původu použité ve věci mezinárodní ochrany musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné. Tyto požadavky ovšem shromážděné zprávy splňují. Relevantní jsou, neboť vypovídají v obecné rovině o tom, co v rovině konkrétní stěžovatel vypověděl v žádosti o mezinárodní ochranu a v následných pohovorech, tedy o tom, kde všude operuje v zemi radikální hnutí Taliban, jaký je jeho akční rádius a jak se lze proti jeho aktivitám bránit. Dále hovoří o bezpečnostní situaci v zemi a také o tom, jak se žije v zemi navrátilcům ze zahraničí a neúspěšným žadatelům o azyl. Důvěryhodné jsou zprávy mj. tím, jaké instituce je zpracovaly (ministerstva zahraničí vyspělých demokratických států). Vyváženost a pluralitu zdrojů zaručuje to, že jsou k dispozici zprávy zahraniční i domácí, pocházející z vládních i nevládních zdrojů. Také pokud jde o aktuálnost zpráv, je zřejmé, že se vztahují k době, kdy stěžovatel zemi opouštěl i k době, kdy bylo vydáno rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany. Podmínka dohledatelnosti je splněna nejen tím, že jsou zařazeny do spisu, ale také přístupností na internetu (např. Human Rights Watch). Ostatně stěžovatel

v kasační stížnosti ani neuvádí, jaké (ať již konkrétní, nebo typově vymezené) zprávy mu ve spise chybějí a co mají doložit. Neuvedl ani, jaké skutečnosti jsou ve shromážděných zprávách mylné.

Také co se týče námitky, že osobní poměry stěžovatele, jak byly zjištěny správním orgánem, nekorespondují s rozhodnutím správního orgánu, je třeba konstatovat, že je vedena jen v rovině obecné. Správní orgán naopak plně vyšel z toho, co o sobě stěžovatel prozradil po stránce rodinného, zdravotního, národnostního i náboženského stavu. Negativní výrok vycházel toliko z nedůvěryhodnosti stěžovatelova příběhu, který – i kdyby jej správní orgán vzal za pravdivý – by nebyl relevantní z hlediska mezinárodní ochrany, neboť stěžovatel se nepokusil primárně skrýt před Talibanem v jiných částech země, ba naopak problémy mu vyvstaly jen tehdy, když se rozhodl cestovat do rizikových oblastí.

Konečně stěžovatel napadá také právní posouzení otázky, zda mu měl být udělen azyl, resp. doplňková ochrana. Zatímco krajský soud vyšel z toho, že neexistují důvody, pro které by mu měly být uvedené formy mezinárodní ochrany poskytnuty, stěžovatel je názoru opačného – v tomto směru poukazuje v kasační stížnosti na jediný konkrétní důvod, a sice skutečnost, že byl dvakrát zadržen (v kasační stížnosti operuje rovněž s pojmem „uvězněn“, nicméně po celou dobu správního řízení neuvedl nic ohledně toho, že by byl vězněn v pravém slova smyslu) hnutím Taliban a bylo mu vyhrožováno. Dle stěžovatele se přitom nelze obrátit na policii.

Při zjišťování skutkového stavu v řízení o udělení mezinárodní ochrany je důležité posoudit žádost o její udělení a také pohovory se stěžovatelem vedené. Význam žádosti a pohovoru akcentuje i Nejvyšší správní soud ve své judikatuře. Z rozsudku ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89, www.nssoud.cz, plyne, že v řízení o udělení azylu musí správní orgán často rozhodovat v důkazní nouzi, a proto má pohovor se žadatelem značný význam. Podobné závěry jsou uvedeny i v rozsudku ze dne 26. 8. 2004, č. j. 5 Azs 170/2004 - 72, www.nssoud.cz, kde se uvádí, že *„správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. Ze žádného ustanovení tohoto zákona nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikala povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci (...) má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Tomu konečně odpovídá i povaha soudního přezkumu, myšleno odkazem na § 77 s. ř. s., neboť tam založené oprávnění soudu provádět dokazování dotýkající se požadavku plné jurisdikce, se však po výtce váže k předmětu soudního řízení, totiž rozhodnutí vydaného správním orgánem, který je povinen postupovat podle příslušných procesních předpisů. Takto je třeba chápat i ust. § 75 s. ř. s, podle něhož soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Na tomto místě je třeba zdůraznit logiku řízení o žádosti o udělení azylu, které je provázeno zásadou aktivity žadatele o azyl. Správní orgán musí umožnit žadateli o azyl sdělit v řízení všechny okolnosti, které považuje pro udělení azylu za významné, avšak není jeho úkolem předestírat důvody, pro které je azyl obvykle poskytován.“* Také v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 1. 2006, č. j. 6 Azs 386/2004 - 40, www.nssoud.cz,

je uvedeno: *„Jelikož často není v možnostech žadatele o azyl prokázat svá tvrzení jiným způsobem než vlastní věrohodnou výpovědí, je srovnání skutečností jím uvedeným v žádosti o azyl, vlastnoručně psaném prohlášení a v pohovoru významným měřítkem jeho věrohodnosti.“*

V nyní posuzovaném případě byl stěžovateli dán prostor, aby prezentoval svůj příběh. Ten od počátku uvádí, že jeho domovem je Afghánistán. Ve vztahu ke kasační námitce týkající se stěžovatelových potíží s fundamentalistickým islámským hnutím Taliban uvedl následující. V žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 3. 10. 2008 uvedl stěžovatel, že se obává Talibanu. Dvakrát jel do rodné vesnice (která je asi 5 hodin jízdy od Kábulu) podívat se, zda tam žijí nějací jeho příbuzní, nejprve v roce 2002 nebo 2003 a podruhé v roce 2004. Nikdy tam však nedojel; zajali jej Talibanci. Požadovali po něm, aby jim dělal kurýra, jehož prostřednictvím by posílali vzkazy afghánské vládě. Ke spolupráci se jej snažili donutit bitím a vyhrožováním smrtí. V obou případech jej zajali ve stejném místě, kterému se při cestě do jeho vesnice nelze vyhnout. Pokaždé se mu však podařilo brzy uprchnout. V Kábulu, kde žil a studoval (jednou uvedl, že od roku 1995, jindy 1992 či 1993), žádné problémy neměl. Vlast opustil v září 2008.

Při pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany na území ČR dne 13. 10. 2008 stěžovatel navíc dodal, že Taliban jej jednou odvlekl ze školy v Kábulu, kde studoval. Nejprve uvedl, že se tak stalo v roce 2001, posléze uvedl, že k tomu došlo v roce 2002. Školu opustil v roce 2007. Svůj druhý problém s Talibanem při cestě do rodné vesnice zařadil do roku 2007 a popsal jej v zásadě shodně jako v žádosti. Bojí se, že si jej Taliban najde.

V protokolu ze dne 17. 10. 2008 stěžovatel uvádí, že školu opustil v roce 2002, nicméně po upozornění správního orgánu, že v předchozím pohovoru uvedl rok 2007, se opravil a setrval na tvrzení, že školu opustil v roce 2007. V letech 2002 až 2007 ve škole s Talibanem žádné problémy neměl, přesto školu ukončil kvůli obavám před Talibanem. Navíc dodal, že školu ukončil také kvůli tomu, že byla transformována z civilní na náboženskou. Druhou cestou do rodné vesnice, na níž byl zajat, zařadil opět do roku 2007. Pak ještě rok žil v Kábulu a připravoval se na odjezd ze země. V Afghánistánu je jen málo míst, kde se dá před Talibanem schovat.

Podle § 12 zákona o azylu platí, že *azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.* V daném případě stěžovatel neuvedl, že by uplatňoval jakákoliv politická práva, neboť se politického života neúčastnil (nezná ani politické dění ve své zemi, pouze si vzpomněl na jméno prezidenta). Neuvedl ani obavy ze stíhání (ze strany Talibanu) z těch důvodů, které vypočítává písm. b) citovaného ustanovení.

V daném případě tedy nenastal důvod k tomu, aby stěžovateli byl udělen azyl, a tak bylo třeba posoudit, zda nemá být udělena doplňková ochrana. Stěžovatel přitom v kasační stížnosti argumentuje tím, že mu tato forma mezinárodní ochrany být udělena měla

s poukazem na jeho strach, že bude zajat Talibanem. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana *udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště*. Podle odst. 2 se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje *a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*

Žadatel neprezentoval obavu z trestu smrti dle písm. a) a jeho vycestování není v rozporu s mezinárodními závazky dle písm. d). Dále pokud jde o písm. c), je třeba upozornit na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 - 68, publ. pod č. 1840/2009 Sb. NSS. Dle něj pro existenci skutečného nebezpečí vážné újmy zakotvené v § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu musí být kumulativně splněny následující podmínky: (1) země původu žadatele o mezinárodní ochranu se nachází v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu; (2) žadatel o mezinárodní ochranu je civilista; (3) žadatel o mezinárodní ochranu by byl v souvislosti s tímto konfliktem v zemi původu vystaven vážnému a individuálnímu ohrožení života nebo tělesné integrity z důvodu svévolného (nerozlišujícího) násilí. V daném případě není pochyb, že je naplněna druhá podmínka, neboť stěžovatel je civilista. V zemi není mezinárodní ozbrojený konflikt; dle uvedeného rozsudku pak vnitřní ozbrojený konflikt zahrnuje jak ozbrojené konflikty mezi vládní autoritou a organizovanými ozbrojenými skupinami (tzv. vertikální konflikty), tak ozbrojené konflikty mezi organizovanými ozbrojenými skupinami, z nichž ani jedna nereprezentuje vládu (tzv. horizontální konflikty). V daném případě se Afghánistán ke dni vydání rozhodnutí žalovaného nacházel ve stavu vnitřního vertikálního ozbrojeného konfliktu, jak je definován citovaným rozsudkem. Ze zpráv o zemi původu plyne, že boje jsou dlouhodobé a strany konfliktu jsou organizované (proti vládní autoritě podporované mezinárodními silami setrvale bojují jednotky Talibanu, které dokonce takřka kontrolují malou část státního území). Při posuzování existence vážného a individuálního ohrožení života nebo tělesné integrity v rámci takového konfliktu je vhodné vzít v úvahu následující faktory: (1) čím více je žadatel případně schopen prokázat, že je specificky dotčen z důvodu skutečností vlastních jeho osobní situaci, tím nižší míra svévolného (nerozlišujícího) násilí bude požadována pro to, aby měl nárok na doplňkovou ochranu; (2) územní rozsah situace svévolného (nerozlišujícího) násilí, jakož i skutečné místo pobytu žadatele v případě jeho vrácení do země původu a (3) případnou existenci takových známek reálného nebezpečí (tj. skutečnost, že žadatel již utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám způsobení vážné újmy), na základě jejichž přítomnosti může být požadavek svévolného (nerozlišujícího) násilí pro vznik nároku na doplňkovou ochranu nižší. Stěžovatel však neuvedl své konkrétní problémy, které by souvisely bezprostředně s ozbrojeným konfliktem; upozorňuje sice na obtíže s jednou ze stran konfliktu, nikoliv ale v bezprostřední příčinné souvislosti s konfliktem. Navíc konflikt, jak dokládají zprávy o

zemi původu, se neodehrává na celém území Afghánistánu, což ostatně přiznává i stěžovatel sám, který bezpečná místa sice označuje za sporá, nicméně existující. Problémy, které stěžovatel uvádí, jsou spojeny se stranou konfliktu, nikoliv s konfliktem samotným. Je tedy třeba především zkoumat, zda mu Taliban, jakožto strana konfliktu, nehrozí relevantně vážnou újmou dle § 14 odst. 2 písm. b) zákona o azylu.

Při posuzování této otázky je nutné ověřit věrohodnost stěžovatelových slov. V již citovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 1. 2006, č. j. 6 Azs 386/2004 - 40, www.nssoud.cz, je dále uvedeno: *„Jelikož často není v možnostech žadatele o azyl prokázat svá tvrzení jiným způsobem než vlastní věrohodnou výpovědí, je srovnání skutečností jím uvedeným v žádosti o azyl, vlastnoručně psaném prohlášení a v pohovoru významným měřítkem jeho věrohodnosti. Pokud tedy žadatel některé podstatné skutečnosti vůbec nezmíní ve své žádosti a zejména ve vlastnoručně psaném prohlášení a uvede je až u pohovoru, nelze správnímu orgánu vytýkat, že k nim přistupuje s určitou mírou pochybností. To platí spíše, jestliže žádost o azyl zároveň obsahuje sdělení, že jiné než uvedené důvody k podání žádosti o azyl žadatele nevedly.“*

Z tohoto pohledu je třeba jako nedůvěryhodnou hodnotit zejm. výpověď stěžovatele ohledně jeho zajetí Talibanem ve škole, které vůbec neuvedl v žádosti o udělení mezinárodní ochrany, kde naopak dokonce stojí, že krom dvou zajetí při cestě do rodné vesnice žádné jiné problémy s Talibanem neměl. A jen tyto dva incidenty (a dále *prima facie* azylově nerelevantní snaha žít a studovat v cizí zemi a jeho finanční situace ve vlasti) označil za důvod svého útěku ze země. Doslova uvedl: *„V Kábulu jsem během studia žádné potíže neměl ani se státními orgány ani se soukromými osobami ani s teroristy.“* Je krajně nepravděpodobné, že by si na tak závažný incident, jaký vylíčil později (jeho zajetí Talibanem ve škole), při prvním pohovoru nevzpomněl. Navíc ani ze zpráv o zemi původu neplyne, že Taliban byl v rozhodné době s to provést zajímání studentů v kábulských školách.

Za důvěryhodné a zapadající do kontextu, který tvoří zprávy o zemi původu, tak je snad možno považovat jen dvojí zajetí Talibanem při cestě do rodné vesnice (byť s tou výhradou, že se stěžovatel často pletl v dataci, kterou však později osvětloval odlišností islámského kalendáře). Popsané dva incidenty ovšem k udělení doplňkové ochrany samy o sobě nepostačují.

Podle § 2 odst. 8 zákona o azylu totiž platí, že [z]*a pronásledování se pro účely tohoto zákona považuje závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna státními orgány, stranami nebo organizacemi ovládajícími stát nebo podstatnou část jeho území ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství. Za pronásledování se považuje i jednání soukromých osob podle věty první, pokud lze prokázat, že stát, strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Za pronásledování se nepovažuje, může-li cizinec s přihlédnutím k osobní situaci nalézt účinnou ochranu v jiné části státu, jehož státní občanství má, nebo je-li osobou bez státního občanství, v jiné části státu svého posledního trvalého bydliště, pokud se obava z*

pronásledování nebo hrozba vážné újmy zřejmě vztahuje pouze na část státu. Hrozba vážné újmy, kterou stěžovatel popisoval a kterou lze považovat za nevyvrácenou a před kterou, jak popisují zprávy o zemi původu se lze jen stěží účinně bránit u státních orgánů, se vztahuje jen na část území. Taliban nekontroluje podstatný díl území Afghánistánu a oba popisované incidenty nastaly jen tehdy, pokud se stěžovatel vydal do rizikových oblastí. V Kábulu se stěžovateli potíže s Talibanem vyhýbaly, jak přiznal v žádosti o udělení mezinárodní ochrany (a později namítané potíže soud označil za nedůvěryhodné – viz výše). Ostatně o možnostech obrany před Talibanem prostřednictvím vnitřního přesídlení hovoří také zprávy o zemi původu ve spise. Informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 28. 3. 2008, č. j. 103424-7/2008-LPTP, hovoří o tom, že Taliban má stále určitý vliv na vesnicích, zejm. na jihu a východě země. Obava ze msty Talibanu se ale zdá být neopodstatněná. Taliban prakticky vůbec nepůsobí na severu země. Informace ze dne 9. 5. 2008, č. j. 114240/2008-LPTP, hovoří o jihu a východě země jako o rizikových oblastech, jinde je situace více méně stabilizovaná. Ze zprávy Human Rights Watch plyne, že Taliban má stále silný vliv, nikoliv však všude v zemi. Rovněž zprávy zahraničních ministerstev hovoří o napjaté situaci v řadě provincií země, ale o relativní stabilitě v jiných. Všechny zprávy se pak shodují, že návrat žadatelů o azyl z ciziny je možný. Stěžovatel tedy mohl čelit svým problémům s Talibanem vnitřním přesídlením, o něž se ani nepokusil. S tímto hnutím mimo velmi rizikovou oblast potíže nikdy neměl. Otázce vnitřního přesídlení a jeho prioritou před přesídlením do zahraničí se Nejvyšší správní soud věnoval např. ve svém rozsudku ze dne 19. 2. 2008, č. j. 2 Azs 102/2007 - 78, www.nssoud.cz, na který je rovněž možno odkázat.

Obecně je třeba dále zopakovat, že poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Azyl jako právní institut není univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (k tomu blíže rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2004, sp. zn. IV. ÚS 12/04, dostupné na http://nalus.usoud.cz). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je jím chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Jistě mezi azylově relevantní skutečnosti nepatří to, že chce stěžovatel v České republice studovat a žít zde, neboť tu má strýce a ve své domovině nemůže zůstat, neboť tam není finančně zajištěn, jak stěžovatel osvětlil svou motivaci v průběhu správního řízení.

V daném případě tedy nebyly naplněny namítané kasační důvody a zdejší soud neshledal ani důvody, pro které by měl rozhodnutí zrušit pro pochybení, k nimž by měl přihlížet mimo uplatněné námitky podle § 109 odst. 3 s. ř. s. Proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

Stěžovateli byla pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupkyní advokátka; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8, § 120 s. ř. s.). Vzhledem k tomu určil soud odměnu advokátky za dva úkony právní služby – převzetí a příprava věci včetně studia spisu (které nahrazuje poradu s klientem) dne 4. 5. 2010 a písemné podání soudu týkající se věci samé ze dne 5. 5. 2010 (doplnění kasační stížnosti) – částkou 2 x 2100 Kč a 2x 300 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b), d), § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), celkem 4 800 Kč. Vzhledem k tomu, že advokátka prokázala, že je plátkyní daně z přidané hodnoty, zvyšuje se tento nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je advokátka povinna z odměny za zastupování odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Částka daně vypočtená podle § 37 odst. 1 a § 47 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, činí 960 Kč. Ustanovené zástupkyni se tedy přiznává odměna v celkové výši 5760 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. září 2010

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu